

Antoon van Aken

FINANCIAL ACCOUNTING

Copyright ©Antoon van Aken 2022 Alle rechten voorbehouden

ISBN 9789464653083

WOORD VOORAF

Voor u ligt het studieboek Financial Accounting. Hoewel de hoeveelheid literatuur op dit vakgebied enorm en zeer diepgravend is, ontbreekt een beknopte samenvatting waarin de stof op hoofdlijnen wordt behandeld.

Met deze bundel hoopt de auteur te voorzien in de behoefte naar een brede behandeling van dit onderwerp zonder direct kopje-onder te gaan in de complexiteit waarvan bij veel onderdelen sprake is. Gestreefd is naar een behandeling van de belangrijkste onderwerpen op het gebied van externe verslaggeving, zowel qua Nederlandse wet- en regelgeving, als IFRS.

Dit studieboek volgt dezelfde structuur als de veel gebruikte methode 'Externe verslaggeving' van Hoogenboom en Vergoosen, zodat dit boek ook als een handzame samenvatting daarvan kan worden gezien.

Het boek is modulair opgebouwd in hoofdstukken en paragrafen, waardoor het mogelijk is de stof in elke gewenste samenstelling aan te bieden, te bestuderen en te toetsen. De voorbeelden met uitwerkingen sluiten vrijwel naadloos aan op de verschillende modules en kunnen gebruikt worden om te toetsen of de stof is begrepen.

De auteur heeft zijn best gedaan om binnen de gestelde kaders een zo helder mogelijke uiteenzetting te geven van de verschillende onderwerpen. Kritisch commentaar van enkele meelezers, waarvoor dank, is zo goed mogelijk verwerkt. Opbouwende kritiek blijft echter welkom.

Antoon van Aken

INHOUDSOPGAVE

hoofdstuk 1	Inleiding externe verslaggeving	p.	7
hoofdstuk 2	Regelgeving externe verslaggeving	p.	10
hoofdstuk 3	Van opstelling tot publicatie	p.	13
hoofdstuk 4	Grondslagen van de informatieverzaffing in de jaarrekening	p.	16
hoofdstuk 5	Vermogens- en winstbepaling	p.	20
hoofdstuk 6	Materiële vaste activa	p.	28
hoofdstuk 7	Immateriële vaste activa	p.	38
hoofdstuk 8	Voorraden en onderhanden projecten	p.	43
hoofdstuk 9	Overige activa	p.	59
hoofdstuk 10	Verplichtingen	p.	65
hoofdstuk 11	Eigen vermogen	p.	73
hoofdstuk 12	Winst-en-verliesrekening	p.	80
hoofdstuk 13	Kasstroomoverzicht	p.	85
hoofdstuk 14	Deelnemingen	p.	92
hoofdstuk 15	Consolidatie	p.	98
hoofdstuk 16	Vreemde valuta	p.	117
hoofdstuk 17	Financiële instrumenten	p.	124
hoofdstuk 18	Belastingen naar de winst	p.	138
hoofdstuk 19	Bestuursverslag en Overige gegevens	p.	149
hoofdstuk 20	Financiële analyse	p.	152
Index		p.	165
Bibliografie		p.	173

Hoofdstuk 1 Inleiding externe verslaggeving

1.1 Externe verslaggeving

Bij interne informatievoorziening gaat het om de informatie die de leiding nodig heeft voor het besturen van de onderneming. Bij externe verslaggeving gaat het om het informeren van externe belanghebbenden of stakeholders. De belangrijkste groepen externe belanghebbenden zijn: aandeelhouders, beleggers, bankiers, leveranciers, werknemers, analisten en financiële journalisten.

1.2 Externe verslaggeving en de maatschappij

De informatiebehoefte van belanghebbenden kan op verschillende manieren worden benaderd. Een veel toegepaste methode is gebaseerd op drie modellen en wel het bezitsmodel, het gesloten model en het open model.

Bij het bezitsmodel gaat het vooral om het informeren van de eigenaar(s) van de onderneming. Dit model vormt het uitgangspunt bij ondernemingen waarvan het voortbestaan sterk afhankelijk is van de persoon van de eigenaar, zoals bij de eenmanszaak.

Bij het gesloten model is er een scheiding tussen de onderneming en eigenaar(s), zoals bij de besloten vennootschap, maar drukken de eigenaars nog wel een zwaar stempel op de gang van zaken. Dit uit zich vaak in een dubbelrol: de aandeelhouder of aandeelhouders treden tevens op als bestuurder(s) van de onderneming.

Bij het open model wordt de onderneming gezien als een samenwerkingsverband tussen een grote groep belanghebbenden. Daarom wordt het open model wel beschouwd als een subsysteem van de maatschappij.

Het is voor een onderneming onmogelijk om bij verslaggeving rekening te houden met de vaak sterk uiteenlopende informatiebehoefte. Daarom zijn de eisen die aan het externe verslag worden gesteld onderworpen aan wet- en regelgeving. De wet- en regelgeving houdt enerzijds zoveel mogelijk rekening met de informatiebehoefte van de belanghebbenden, terwijl anderzijds de minimale eisen waaraan de onderneming moet voldoen bij het verstrekken van informatie, eenduidig en objectief zijn.

1.3 Wet- en regelgeving

De wettelijke regels waaraan het externe verslag in Nederland moet voldoen, zijn vastgelegd in het Burgerlijk Wetboek en wel Titel 9 van BW 2.

De regels worden in Nederland opgesteld door de Raad van de Jaarverslaggeving (RJ), een uit deskundigen op het gebied van externe verslaggeving door de overheid ingesteld orgaan. RJ geeft de regels voornamelijk uit in de vorm van richtlijnen. Richtlijnen hebben geen kracht van wet, maar worden desondanks breed toegepast.

Wat betreft internationale wet- en regelgeving hebben ondernemingen in Nederland te maken met IFRS, wat staat voor International Financial Reporting Standards. IFRS is in Nederland verplicht voor beursgenoteerde ondernemingen en kan vrijwillig worden toegepast voor alle andere ondernemingen die wettelijk verplicht zijn een extern verslag op te stellen. De internationale standards waarop IFRS gebaseerd is, worden uitgegeven door de in Londen zetelende International Accounting Standards Board, kortweg de IASB.

1.4 Bedrijfseconomische aspecten

Begrippen en termen die bij externe verslaggeving worden gehanteerd, hebben vaak een bedrijfseconomische achtergrond. Deze begrippen en termen worden over het algemeen zonder verdere uitleg in het externe verslag gebruikt: denk daarbij aan begrippen als winst, omzet en bedrijfsresultaat. Verder geldt het 'substance over form' principe, wat wil zeggen dat de economische betekenis in het externe verslag belangrijker is dan de juridische. Daarom wordt bijvoorbeeld een leasecontract in het externe verslag gepresenteerd als het met geleend geld verwerven van een goed, terwijl in juridische zin het eigendom bij een derde partij ligt.

1.5 Soorten externe verslaggeving

Er kunnen twee soorten externe verslaggeving worden onderscheiden: systematische informatieverschaffing en incidentele informatieverschaffing. Onder systematische informatieverschaffing worden verstaan: de jaarlijkse deponering van de het jaarverslag bij de Kamer van Koophandel en de halfjaarberichten van beursgenoteerde ondernemingen. Incidentele informatieverschaffing betreft incidentele gebeurtenissen die voor de stakeholders van belang kunnen zijn, zoals een fusie of overname.

Het jaarverslag bestaat uit het bestuursverslag en de jaarrekening. Het bestuursverslag is een verslag van de directie over de gang van zaken in het afgelopen boekjaar. De jaarrekening bestaat uit een balans, winst-en-verliesrekening en een toelichting. Bij het jaarverslag ligt de nadruk op de financiële gang van zaken. Daarnaast ontstaat er de laatste tijd steeds meer belangstelling voor het ver-

strekken van niet-financiële informatie, zoals een duurzaamheidsverslag. Vanaf 1 januari 2023 is dit verplicht voor grote rechtspersonen.

Een speciale vorm van externe verslaggeving wordt in Nederland gevormd door de fiscale jaarrekening die alle ondernemingen in Nederland jaarlijks moeten opstellen. Deze jaarrekening is gebaseerd op fiscale wetgeving en kent maar één stakeholder: de Belastingdienst. Alle informatie die ondernemingen bij de overheid moeten aanleveren is sinds 2019 volledig gestandaardiseerd. Daarvoor wordt gebruikgemaakt van Standard Business Reporting, kortweg SBR. Het doel van SBR is om de financiële lastendruk voor ondernemingen te verlichten.

1.6 Soorten onderzoek

Onderzoek op het gebied van externe verslaggeving kan op verschillende manieren plaatsvinden en wel ontwerpend, verklarend, economisch en beschrijvend.

Van ontwerpend onderzoek is sprake wanneer gezocht wordt naar het ideaalmodel voor het externe verslag of onderdelen daaruit. Ontwerpend onderzoek houdt zich onder meer bezig met de vraag wat het begrip 'winst' inhoudt. In Nederland heeft dit bijvoorbeeld geleid tot het berekenen van de winst op basis van actuele waarde.

Verklarend onderzoek is gebaseerd op drie elementen en wel empirische verschijnselen, de theorie over deze verschijnselen en instrumenten om de theorie te toetsen.

Economisch onderzoek is gericht op de financiële markten, de organisaties, de economische gevolgen en de overheid.

Bij beschrijvend onderzoek worden informatieverzamelingen samengevoegd om bepaalde verschijnselen te kunnen verklaren. Brancheorganisaties maken daarvan bijvoorbeeld gebruik wanneer ze de impact van bepaalde gebeurtenissen op de branche proberen te verklaren.

Hoofdstuk 2 Regelgeving externe verslaggeving

2.1 Nationale regelgeving

In dit boek worden zowel wetgeving als regelgeving, aangeduid met regelgeving hoewel regelgeving strikt gezien geen kracht van wet heeft. In Nederland zijn ten aanzien van het jaarverslag vier regelgevende instanties en wel de wetgever, de rechtspraak, de Autoriteit Financiële Markten en de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De wetgever heeft de regelgeving rond het jaarverslag vastgelegd in BW2 Titel 9 en twee Algemene Maatregelen van Bestuur: het Besluit inzake modellen voor de jaarrekening en het Besluit actuele waarde.

De regelgeving in Nederland rond het jaarverslag is beperkt tot rechtspersonen en wel de naamloze vennootschap (nv), de besloten vennootschap (bv), de coöperatie, de onderlinge waarborgmaatschappij en verenigingen en stichtingen met winstoogmerk. Beursgenoteerde ondernemingen vallen voor de enkelvoudige jaarrekeningen onder Nederlandse regelgeving, maar voor de geconsolideerde jaarrekening onder IFRS. Beursgenoteerde ondernemingen zijn verder onderworpen aan de Wet financieel toezicht.

Naast de wetgever speelt de rechtspraak in de vorm van jurisprudentie een belangrijke rol bij de opstelling van het externe verslag. Wanneer over het externe verslag onenigheid ontstaat, bijvoorbeeld tussen aandeelhouders en het bestuur, kan de rechter worden ingeschakeld en om een uitspraak worden gevraagd. Deze uitspraken zijn niet alleen bedoeld om geschillen te beslechten, maar ook om in de toekomst dit soort geschillen in bredere zin te voorkomen.

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is betrokken bij regelgeving van beursgenoteerde ondernemingen. De AFM kan geen eigen regels stellen, maar wel bestaande regels uitleggen of interpreteren.

De laatste instantie die zich in Nederland bezighoudt met regelgeving is de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ). RJ doet dit door het uitvaardigen van richtlijnen. Deze richtlijnen geven een nadere invulling aan de wettelijke normen. RJ geeft de wetgever bijvoorbeeld de mogelijkheid om regelgeving in de pas te laten lopen met nieuwe ontwikkelingen, zonder dat de wet moet worden aangepast. Ook geeft RJ vaak aan hoe de wet geïnterpreteerd dient te worden.

2.2 Internationale regelgeving

De IASB is de organisatie die zich wereldwijd bezighoudt met het harmoniseren van nationale wetgeving, zodat jaarverslagen wereldwijd beter vergelijkbaar

worden. De IASB doet dit door het uitgeven van Standards. De verzamelnaam voor de uitgegeven Standards is IFRS. Sinds 2005 is IFRS verplicht voor alle beursgenoteerde ondernemingen binnen de Europese Unie. Daarna is IFRS ook in veel landen buiten de Europese Unie verplicht gesteld. Bijna alle belangrijke landen in de wereld als China, India, Brazilië en Australië maken inmiddels in meer of mindere mate gebruik van IFRS. De enige uitzondering is de Verenigde Staten. Zij volgen nog steeds de nationale wetgeving vastgelegd in US GAAP. GAAP staat voor Generally Accepted Accounting Principles.

2.3 Structuur en hoofdzaken

Volgens BW2 Titel 9 bestaat het jaarverslag uit het bestuursverslag, de jaarrekening en de overige gegevens. De jaarrekening kan worden onderverdeeld in de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening. De enkelvoudige jaarrekening is de jaarrekening van één rechtspersoon. De geconsolideerde jaarrekening is de samengevoegde jaarrekening van twee of meer rechtspersonen die onderdeel uitmaken van een groep. Van een groep is sprake wanneer één rechtspersoon beslissende zeggenschap heeft over één of meer andere rechtspersonen. De jaarrekening bestaat uit een balans, winst-en-verliesrekening en een toelichting. De indeling van de balans en winst-en-verliesrekening is vastgelegd in het Besluit inzake modellen voor de jaarrekening. In de toelichting moet bijvoorbeeld worden vermeld op welke waarderingsgrondslagen de jaarrekening is gebaseerd en een nadere cijfermatige toelichting op individuele posten worden gegeven, zoals mutatieoverzichten van vaste activa en het eigen vermogen. Ook dient in de toelichting informatie te worden opgenomen over de werknemerslasten, de beloning van de directie en commissarissen, de kapitaalbelangen, dit zijn belangen in andere ondernemingen, de winstverdeling en gebeurtenissen na balansdatum.

Onder de overige gegevens vallen zaken als de accountantsverklaring, statutaire bepalingen over de winstbestemming en bijzondere soorten aandelen als prioriteitsaandelen.

Het jaarverslag dient één maal per jaar te worden openbaar gemaakt door deponeering bij het Handelsregister, uiterlijk 12 maanden na balansdatum. Wat gedeponeerd moet worden is afhankelijk van de grootte van de rechtspersoon. De wet onderscheidt vier soorten rechtspersonen op basis van de grootte en wel: grote rechtspersonen, middelgrote rechtspersonen, kleine rechtspersonen en micro-entiteiten. De grootte van een rechtspersoon wordt bepaald op basis van drie criteria: het balanstotaal, de netto-omzet en het aantal werknemers. Voor het

vaststellen van de grootte moet aan ten minste twee van de drie criteria zijn voldaan. Een onderneming verandert pas van grootte, wanneer het twee jaar achter elkaar in een andere groottecategorie valt.

Voorbeeld 2.1

Een rechtspersoon heeft sinds de oprichting in acht opeenvolgende jaren op basis van omzet, de som van de activa en het aantal werknemers, de volgende grootte (K = klein en M = middelgroot).

Jaar 1 K Jaar 2 K Jaar 3 M Jaar 4 K Jaar 5 M Jaar 6 M Jaar 7 K Jaar 8 M

Gevraagd

In welk jaar verandert de onderneming van grootte?

Uitwerking 2.1

In jaar 6, want dan valt de rechtspersoon voor het eerst twee jaar achter elkaar in de categorie middelgroot.

Hoofdstuk 3 Van opstelling tot publicatie

3.1 Termijnen

Bij het opstellen van het jaarverslag dienen de volgende termijnen in acht te worden genomen:

31 december: balansdatum;

31 mei: uiterste datum voor het opstellen van het jaarverslag;

30 juni: uiterste datum voor het vaststellen van de jaarrekening door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).

Binnen acht dagen na de vaststelling dient het jaarverslag gedeponneerd te worden bij het Handelsregister.

De uiterste datum voor het opstellen kan met toestemming van de aandeelhouders met vijf maanden worden verlengd. Daarna dient het jaarverslag binnen twee maanden te worden vastgesteld en gedeponneerd.

3.2 Opstellen

Het is de taak van het bestuur van de onderneming op het jaarverslag op te stellen.

3.3 Raad van commissarissen

De jaarrekening die op de AVA aan de aandeelhouders wordt voorgelegd, dient door het bestuur en de Raad van Commissarissen (RvC) te zijn ondertekend. Het bestuur tekent omdat het via de jaarrekening verantwoording aflegt aan de aandeelhouders over het gevoerde beleid, de RvC tekent voor het gehouden toezicht op het bestuur.

Het is gebruikelijk dat de RvC voor de aandeelhouders een preadvies opstelt, waarin de aandeelhouders wordt verzocht om de jaarrekening in de overlegde vorm vast te stellen.

3.4 Algemene vergadering van aandeelhouders (AVA)

De voorzitter van de RvC leidt de AVA. Het jaarverslag moet op de datum van de oproep voor de AVA ter beschikking zijn op het hoofdkantoor van de vennootschap, zodat het door de aandeelhouders kan worden ingezien en er kosteloos een afschrift kan worden verkregen. Het is echter gebruikelijk dat het jaarverslag aan de aandeelhouders wordt toegestuurd dan wel op de website van de onderneming is in te zien.

Op de AVA moeten het bestuursverslag en de overige gegevens worden behandeld en dient de jaarrekening te worden vastgesteld. De jaarrekening kan worden vastgesteld voor of na winstbestemming.

Door het vaststellen van de jaarrekening wordt door de aandeelhouders decharge verleend aan het bestuur voor het gevoerde beleid en aan de commissarissen voor het uitgeoefende toezicht.

Bij onenigheid over de jaarrekening kan de jaarrekening na overleg tussen bestuur, commissarissen, accountant en aandeelhouders worden gewijzigd en daarna in gewijzigde vorm alsnog worden vastgesteld. Worden betrokken partijen het niet eens over de gewijzigde jaarrekening dan kan dit worden voorgelegd aan de rechter en wel de Ondernemingskamer van het Gerechtshof in Amsterdam.

3.5 Publicatie

Binnen acht dagen na vaststelling van de jaarrekening moet het jaarverslag worden gedeponereerd bij het Handelsregister. Wat precies moet worden gedeponereerd is afhankelijk van de grootte van de rechtspersoon. De grote rechtspersoon moet alle stukken die op de AVA zijn behandeld, deponeren.

De middelgrote rechtspersoon mag enkele balansgegevens samenvoegen en kan een vrijstelling krijgen voor het deponeren van de winst-en-verliesrekening.

Kleine rechtspersonen hoeven uitsluitend een beknopte balans te deponeren en de micro-entiteiten een gecomprimeerde balans bestaande uit slechts vier posten: vaste activa, vlottende activa, eigen vermogen en vreemd vermogen.

Het niet tijdig voldoen aan de publicatieplicht is een economisch delict waarvoor bestuurders kunnen worden veroordeeld tot een geldboete of gevangenisstraf. De bestuurders en commissarissen kunnen dan bovendien hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld voor een restschuld bij faillissement.

3.6 Ondernemingsraad

Als er bij een rechtspersoon een ondernemingsraad is, dient het jaarverslag zo spoedig mogelijk na vaststelling aan dit orgaan te worden verstrekt.

3.7 Rol accountant

Een daartoe bevoegde accountant controleert of het jaarverslag voldoet aan wet- en regelgeving. De accountant legt de bevindingen vast in een controleverklaring. Indien het jaarverslag voldoet aan wet- en regelgeving geeft de accountant een goedkeurende verklaring af. Voldoet het verslag niet dan wordt een afkeu-

rende verklaring afgegeven. Daarnaast heeft de accountant nog de mogelijkheid om een verklaring met beperkingen af te geven of een oordeelonthouding. Dat laatste geval doet zich voor indien de administratie van de onderneming niet op orde is en daardoor niet kan worden vastgesteld of het jaarverslag wel of niet voldoet aan wet- en regelgeving.

De controleverklaring is alleen verplicht voor grote en middelgrote rechtspersonen.

Naast een controleverklaring maakt de accountant nog een verslag op voor de verantwoordelijke personen binnen de onderneming.

3.8 Toezicht

De accountant die de controleverklaring opstelt, kan worden aangemerkt als de eerstelijns toezichthouder. Daarnaast geldt voor beursgenoteerde ondernemingen nog een tweedelijns toezicht dat wordt uitgeoefend door de AFM. Dit toezicht geeft de AFM de bevoegdheid om nadere inlichtingen in te winnen bij de onderneming, wanneer daarvoor aanleiding bestaat. Een aanleiding kan zijn dat de AFM vaststelt dat het onduidelijk is of bepaalde voorschriften wel zijn nageleefd. De AFM kan, wanneer de onderneming weigert de gevraagde informatie te verstrekken, dit afdwingen via de Ondernemingskamer van het Gerechtshof in Amsterdam.

3.9 Ondernemingskamer

Iedere belanghebbende die van oordeel is dat het jaarverslag van een onderneming niet voldoet aan Nederlandse of internationale regelgeving kan bij de Ondernemingskamer om correcte naleving van de regels vragen. Dit geldt echter niet voor de controleverklaring van de accountant. Wanneer de Ondernemingskamer van oordeel is dat de jaarrekening niet voldoet aan regelgeving geeft zij een aanwijzing. Het jaarverslag wordt dan vernietigd en dient opnieuw te worden opgesteld. De herziene jaarrekening moet dan opnieuw worden vastgesteld door de AVA. Op grond van jurisprudentie kunnen de aanwijzingen van de Ondernemingskamer ook van kracht zijn voor andere rechtspersonen.

Hoofdstuk 4 Grondslagen van de informatieverschaffing in de jaarrekening

4.1 Het raamwerk

De bedoeling van een raamwerk is om daarin vast te leggen op welke basisbeginselen de regels voor financiële verslaggeving gebaseerd dienen te worden. Dit raamwerk zorgt ervoor dat regelgeving consistent is en voorkomt dat regelgeving moet worden toegespitst op elke mogelijk voorkomende situatie. De IASB heeft in 1989 een eerste raamwerk opgesteld onder de titel IASB conceptual framework. Dit door de IASB opgestelde raamwerk is in Nederland door RJ vertaald en vastgelegd in een stramien voor de opstelling en vormgeving van jaarrekeningen. Latere versies van het framework zijn gepubliceerd onder de titel IFRS conceptual framework.

4.2 Het conceptual framework

Het conceptual framework of stramien kan globaal worden verdeeld in vier onderdelen en wel:

- * de financiële overzichten;
- * de grondbeginselen;
- * de kwalitatieve eisen;
- * de elementen

De financiële overzichten bestaan uit de balans, de winst-en-verliesrekening en eventuele aanvullingen daarop, zoals de toelichting.

Volgens het stramien dient de jaarrekening te worden gebaseerd op twee grondbeginselen en wel het aangroeibeginsel en het continuïteitsbeginsel. Het aangroeibeginsel houdt in dat transacties worden verwerkt zodra zij zich voordoen, ongeacht wanneer zij leiden tot ingaande of uitgaande kasstromen.

Het continuïteitsbeginsel houdt in dat bij de opstelling van de jaarrekening wordt verondersteld dat de onderneming wordt voortgezet. Wordt het continuïteitsbeginsel doorbroken door bijvoorbeeld een faillissement of een besluit van de AVA om de onderneming te liquideren, dan zal de jaarrekening moeten worden opgesteld op liquidatiewaarde. Dit zal in de praktijk meestal tot aanzienlijke afwaarderingen leiden.

Het onderdeel kwalitatieve elementen omvat vier hoofdkenmerken en wel: begrijpelijkheid, relevantie, betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid.

Begrijpelijkheid houdt in dat de informatie begrijpelijk moet zijn voor een belanghebbende met een behoorlijke scholing.

Relevantie houdt in dat de informatie voor de belanghebbende bruikbaar moet zijn. Dit betekent bijvoorbeeld dat kleine afwijkingen die het globale beeld niet aantasten, buiten beschouwing kunnen worden gelaten. Concreet: een verkeerd geboekte factuur van dertig euro op een balanstotaal van een miljoen euro, tast het globale beeld in de balans niet aan en is daarom voor een belanghebbende niet relevant. Ook houdt relevantie in dat belanghebbenden tijdig worden geïnformeerd

Betrouwbaarheid houdt in dat de informatie correct en objectief moet worden weergegeven. Correct betekent dat het geen fouten mag bevatten die het globale beeld aantasten en dat de informatie volledig moet zijn; objectief betekent dat de waardering en resultaatbepaling niet overdreven optimistisch of pessimistisch mogen zijn.

De vergelijkbaarheid ten slotte houdt in dat de informatie gebaseerd moet zijn op een eenduidige set van regelgeving. Daardoor wordt het mogelijk om de informatie met voorgaande jaren of met andere ondernemingen te vergelijken.

Enkele kwalitatieve kenmerken kunnen op gespannen voet met elkaar staan, bijvoorbeeld betrouwbaarheid en relevantie. Het is vanuit het oogpunt van relevantie bijvoorbeeld belangrijk om informatie tijdig te verstrekken. Echter tijdig kan betekenen dat de informatie minder betrouwbaar wordt omdat sommige controles veel tijd vragen.

Ten slotte wordt in het stramien gewezen op het getrouw beeld c.q. getrouwe weergave. Dit betekent dat de jaarrekening een correct beeld moet geven van de financiële gang van zaken bij de rechtspersoon.

Titel 9 stelt nog enkele aanvullende kwaliteitseisen en wel stelselmatigheid en materialiteit. Onder stelselmatigheid wordt verstaan dat de onderneming zonder goede redenen geen wijzigingen mag aanbrengen in de systematiek van vermogens- en resultaatbepaling. Titel 9 verlangt dat de systematiek alleen mag worden gewijzigd wanneer daar gegronde redenen voor zijn. Er is dan sprake van een stelselwijziging. Een stelselwijziging mag alleen worden doorgevoerd wanneer de omstandigheden zijn gewijzigd of wanneer de regelgeving is veranderd. Indien een rechtspersoon tot een stelselwijziging besluit, moet dit in de toelichting worden gemotiveerd en moeten de vergelijkende cijfers, dit zijn de cijfers van het vorige boekjaar, worden aangepast aan de nieuwe systematiek.

Materialiteit wil zeggen dat slechts dat moet worden gepresenteerd wat het globale beeld bevestigt.

Het onderdeel elementen van het stramien bestaat uit vier onderdelen en wel:

- * de elementen zelf zoals activa, verplichtingen en eigen vermogen;
- * het verwerken van de elementen. Dat mag slechts plaatsvinden wanneer ze waarschijnlijk een economisch voor- of nadeel opleveren en betrouwbaar kunnen worden gewaardeerd;
- * de waardering van de elementen;
- * de kapitaalinstandhouding; daarvoor wordt het eigen vermogen aan het begin van het jaar vergeleken met het eigen vermogen aan het eind van het jaar.

4.3 Grondregels voor de presentatie

Het IFRS conceptual framework onderscheidt de volgende overzichten:

- * de balans, een overzicht van de bezittingen, de schulden en het eigen vermogen van de onderneming.
- * de winst-en-verliesrekening, een overzicht van de kosten, de opbrengsten en het resultaat;
- * het kasstroomoverzicht, een overzicht van de ingaande en uitgaande kasstromen;
- * een overzicht van de mutaties in het eigen vermogen.

Volgens Nederlandse regelgeving bestaat de jaarrekening uit een balans, winst-en-verliesrekening en een toelichting. Het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van het eigen vermogen zijn in Nederland geen zelfstandige elementen, maar vallen onder de toelichting.

Voorbeeld 4.1

In welk boekjaar moeten de volgende financiële feiten worden verwerkt?

- A. Een verkoop wordt in jaar 1 door de onderneming gefactureerd en in jaar 2 geleverd en door de afnemer betaald.
- B. Een inkoop wordt in jaar 1 vooruitbetaald en in jaar 2 worden de goederen geleverd.
- C. Een reparatie aan het dak wordt in jaar 1 uitgevoerd en in jaar 2 gefactureerd en door de onderneming betaald.

Uitwerking 4.1

- A. De factuur in jaar 1 en de levering en betaling in jaar 2
- B. De vooruitbetaling in jaar 1 en de levering in jaar 2.
- C. De kosten van de reparatie in jaar 1 en de factuur in jaar 2.